

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Mitä tarkoittaa aito esteettömyys/saavutettavuus nykymaailmassa?

Digiviikon saavutettavuuspäivä 4.6.2024

Viena Rainio

Päällikkö

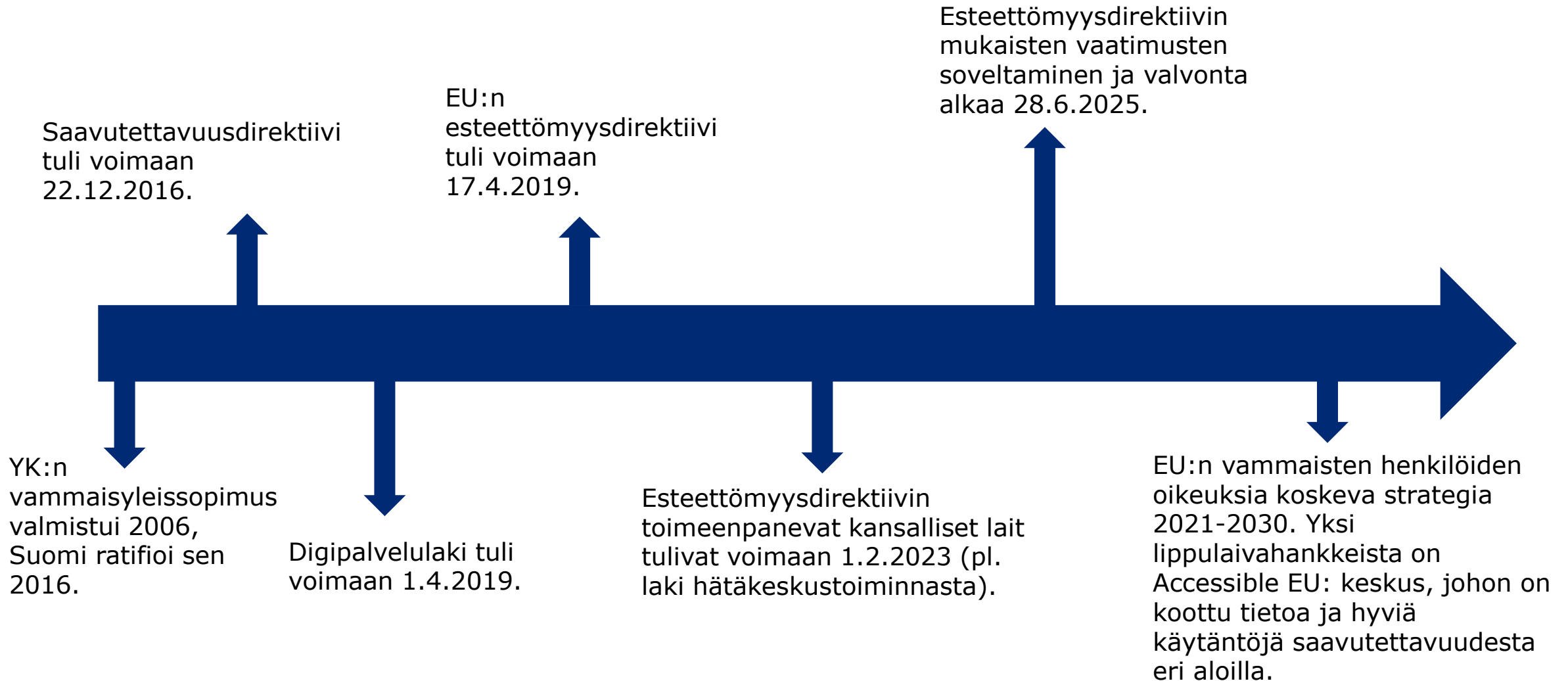
Esteettömyys ja verkkotunnukset

Esteettömyys ja saavutettavuus

- ▶ Esteettömyys ja saavutettavuus ovat edellytyksiä sille, että vammaiset henkilöt voivat elää itsenäisesti sekä osallistua yhteiskuntaan täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden kanssa.
- ▶ Sanaa **esteettömyys** käytetään etenkin silloin, kun puhutaan rakennusten ja muun rakennetun ympäristön helppokulkuisuudesta ja toimivuudesta.
- ▶ Sana **saavutettavuus** on melko vakiintunut niihin tilanteisiin, kun puhutaan digipalveluista eli verkkosivuista ja mobiilisovelluksista. Saavutettavuus siis tarkoittaa esteettömyyttä digitaalisessa maailmassa.
- ▶ Ilman pääsyä fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin vammaisilla henkilöillä ei olisi **mahdollisuutta yhdenvertaiseen osallistumiseen** yhteisössään.

Lähde: Vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean yleiskommentti nro 2 ja saavutettavuusvaatimukset.fi

Esteettömyys-/saavutettavuusvalvonnan taustaa ja kehitystä

Traficomin esteettömyystehtävät

Traficomin liikenteen ja viestinnän esteettömyystehtävät

- ▶ Esteettömyydellä tavoitellaan sitä, että kaikilla ihmisillä olisi yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja toimia yhteiskunnassa.
- ▶ Traficomin työssä tämä tarkoittaa esteettömyyden edistämistä muun muassa henkilöliikennepalveluissa, audiovisuaalisissa sisältöpalveluissa sekä tietoyhteiskunnan sähköisissä tuotteissa ja palveluissa.
  - ▶ Vuonna 2023 Traficom osallistui liikenne- ja viestintäministeriön johtaman liikenteen esteettömyysvision laatimiseen. Vision ytimessä on ajatus siitä, että itsenäisen ja turvallisen liikkumisen tulee olla mahdollista kaikille.
  - ▶ Lisäksi selvitimme esteettömyyttä linja-autojen kalustovaatimuksissa. Myös uudet taksiliikennettä koskevat esteettömyyden tilannekuvat valmistuivat.
  - ▶ Viestinnän esteettömyyden nykyiset valvontatehtävät liittyvät esimerkiksi audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin, sähköisiin viestintäpalveluihin ja postipalveluihin.
  - ▶ Edistimme audiovisuaalisten sisältöpalvelujen esteettömyyttä tekemillämme selvityksillä Nelonen-televisiokanavan ohjelmatekstitysten laadusta.

Lähde: Vastuullisuusraportti 2023 Vastuullisilla teoilla toimivat, turvalliset ja kestävät yhteydet, Traficom

Uudet liikenteen ja viestinnän esteettömyysvaatimukset korostavat yhdenvertaisuutta

- ▶ Traficomille on tulossa uusia valvontatehtäviä EU:n esteettömyysdirektiivin myötä kesällä 2025.
  - ▶ Valmistaudumme uusiin tehtäviin muun muassa kartoittamalla toimijoiden velvollisuuksia, kansalaisten oikeuksia ja valvontaviranomaisten tehtäviä.
  - ▶ Olemme käynnistäneet esteettömyysstandardien kansallisen seurantaryhmän työn.
  - ▶ Sidosryhmätilaisuudet toimijoille ja niitä edustaville etujärjestöille sekä vammaisjärjestöille.
- ▶ Traficom.fi -verkkosivuston esteettömyysosio
  - ▶ Sisällön päivittäminen ja sivuston kehittäminen.
  - ▶ Usein kysytyt kysymykset -osion rakentaminen ja täydentäminen vuoden aikana.
  - ▶ Standardin vaatimusten kirkastaminen.
- ▶ Uutiskirjeet

Yleisesti esteettömyysdirektiivistä

- ▶ Tietyt **kuluttajille tarjottavat tuotteet ja palvelut** on valmistettava ja tarjottava tavalla, joka mahdollistaa niiden esteettömän käytön.
- ▶ Kansalliset lait:
  - ▶ Laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista
  - ▶ Laki sähköisen viestinnän palveluista (SVPL)
  - ▶ Laki liikenteen palveluista (LIPA-laki)
  - ▶ Lisäksi mm. digipalvelulaki ja hätäkeskuslaki, joiden mukaiset tehtävät eivät Traficomilla
- ▶ Soveltaminen alkaa 28.6.2025
  - ▶ Vaatimukset koskevat sekä **uusia että olemassa olevia palveluita**, ja 28.6.2025 jälkeen **markkinoille saatettavia tuotteita**
  - ▶ Laissa säädetty siirtymäajoista:
    - ▶ itsepalvelupäätteet 20v käyttöönotosta, palvelujen tarjoamiseen käytettävät tuotteet 28.6.2030 mennessä
    - ▶ Ennen 28.6.2025 tehtyjä palvelusopimuksia voidaan jatkaa enintään 28.6.2030 asti

Soveltamisalaan kuuluvat tuotteet

- ▶ Kuluttajille tarjottavat tuotteet, jotka saatetaan markkinoille 28.6.2025 jälkeen
  - ▶ yleiskäyttöiset tietokonelaitteistot ja kyseisten laitteistojen käyttöjärjestelmät (esim. kannettavat tietokoneet, älypuhelimet, tabletit)
  - ▶ itsepalvelupääteperiaatteella toimivat
    - ▶ maksupäätteet
    - ▶ itsepalvelupäätteet (pankkiautomaatit, matkalippuautomaatit, lähtöselvitysautomaatit, tietojen tarjoamiseen käytettävät vuorovaikutteiset itsepalvelupäätteet)
  - ▶ sähköisiin viestintäpalveluihin käytettävät kuluttajapäätelaitteet, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia (esim. älypuhelin, myös reititin)
  - ▶ kuluttajapäätelaitteet, joissa on vuorovaikutteisia tietojenkäsittelyominaisuuksia ja joiden avulla käytetään audiovisuaalisia mediapalveluja (esim. digi-tv, digiboksi)
  - ▶ sähköiset lukulaitteet (esim. Kindle ym.)
- ▶ Vaatimukset koskevat myös **mikroyrityksiä**, vapautettu kuitenkin poikkeusilmoitusvelvollisuudesta

Soveltamisalaan kuuluvat palvelut

- ▶ Uudet ja olemassa olevat palvelut, joita tarjotaan kuluttajille 28.6.2025 jälkeen
  - ▶ **sähköiset viestintäpalvelut** (esim. sähköposti, puhelut, tekstiviestit, internetyhteyspalvelut, Skype, WhatsApp)
  - ▶ **palvelut, jotka tarjoavat pääsyn audiovisuaalisiin mediapalveluihin** (esim. verkkosivustot, verkkosovellukset, digisovittimen sovellukset, ladattavat sovellukset, mobiilisovellukset, HbbTV-palvelut)
  - ▶ lento-, linja-auto-, rautatie- ja vesiliikenteen henkilöliikennepalvelujen osat (esim. verkkosivustot, mobiililaitte pohjaiset palvelut, sähköiset liput jne.)
  - ▶ kuluttajille tarkoitettut pankkipalvelut
  - ▶ sähkökirjat ja niiden lukemiseen tarkoitettut ohjelmistot
  - ▶ verkkokaupan palvelut
- ▶ Vaatimuksia ei sovelleta lainkaan mikroyrityksiin

Tuotteiden ja palveluiden esteettömyysvaatimukset

- ▶ Soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden ja palveluiden koskevista vaatimuksista on tietoa traficom.fi -sivuston esteettömyysohjeissa.
- ▶ Tuotteita ja palveluita, jotka ovat yhdenmukaistettujen standardien mukaisia, on pidettävä esteettömyysvaatimusten mukaisina.
  - ▶ mm. EN 301 549 standardin päivitystyö on meneillään, Traficomilla kaikille avoin standardoinnin seurantar ryhmä.

Valvontaviranomaiset

Traficom

- ▶ Tuotteiden esteettömyyden valvonta
- ▶ Sähköisten viestintäpalvelujen ja AV-mediapalveluun pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyyden valvonta (SVPL)
- ▶ Liikenteen esteettömyyttä koskevien tietojenantovelvoitteiden valvonta (LIPA-laki)

Aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonta

- ▶ toimii digipalvelulain saavutettavuusvaatimuksia valvovana viranomaisena
  - ▶ julkisyhteisöjen verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuus
- ▶ Uusina tehtävinä mm. sähkökirjojen, verkkokauppojen ja henkilöliikenteen digitaalisten palvelujen saavutettavuuden valvontaa
- ▶ Lisäksi sähköiset viestintäpalvelut ja AV-mediapalveluun pääsyn tarjoavat palvelut, kun kyse on verkkosivustosta tai mobiilisovelluksesta
- ▶ **Saavutettavuusvalvonnan yksikön siirtoa Traficomiin 1.1.2025 valmistellaan parhaillaan**

Kiitos!

esteettomyys@traficom.fi